

*Kirkuk University Journal
of Humanities Studies*
مَجَلَّةُ جَامِعَةِ كَرْكُوكَ لِلدِّرَاسَاتِ الْإِنْسَانِيَّةِ

<https://kujhs.uokirkuk.edu.iq>

DOI: 10.32894/1992-1179.2025.159436.1197

Date of research received 24/04/2025, Revise date 29/05/2025 and accepted date 07/08/2025

Analysis of The Poem “Our Old Mansion” By Nesrin Erbil

Elaf Salar Anwar

Asst. Prof. Goran Salahattin Şükür

ABSTRACT

This study examines the poetic vision and literary position of Nesrin Erbil, one of the prominent poets of contemporary Iraqi Turkmen literature. In her poetry, Nesrin Erbil gives considerable space not only to themes such as people, nation, freedom, and homeland, but also to childhood memories and past sorrows. The focus of this study is her poem Our Old Mansion (Eski Konağımız), included in her poetry collection Wounded Bird (Yaralı Kuş). In this poem, the poet evokes a deep longing for childhood memories, recollections of family members, and the emotions hidden in every corner of the old house, all conveyed through powerful imagery. The poem employs symbolic representations of figures such as the mother, father, and siblings, and offers an emotionally charged narrative of the past through depictions of places and objects. This analysis not only explores the thematic structure of the poem but also addresses Erbil's descriptive style, assessing the influence of her interest in visual arts on her poetic language. Accordingly, Our Old Mansion is examined in terms of both form and content, and is presented as a representative example of memory-themed works in Turkmen poetry in terms of their literary quality.

Key Words: Nesrin Erbil, Turkmen Poetry, Poetic Analysis, Women Poets.

تحليل قصيدة " بيتنا القديم " للشاعرة نسرين أربيل

ايلاف سالار أنور¹

ا.م.د. گوران صلاح الدين شكر²

الخلاصة:

تتناول هذه الدراسة الرؤية الشعرية والمكانة الأدبية لنسرين أربيل، إحدى أبرز شاعرات الأدب التركماني العراقي المعاصر. تُفرد نسرين أربيل في شعرها وقصائدها مساحةً واسعةً ليس فقط لمواضيع كالإنسان والأمة والحرية والوطن، بل أيضاً لذكريات الطفولة وأحزان الماضي. تُركز هذه الدراسة على قصيدتها "بيتنا القديم" (أسكي كونيجيمز)، المدرجة ضمن ديوانها الشعري "الطائر الجريح" (يارالي كوش). في هذه القصيدة، تُثير الشاعرة شوقاً عميقاً لذكريات الطفولة، وذكريات أفراد العائلة، والعواطف المخفية في كل ركن من أركان المنزل القديم، وكل ذلك من خلال صور مؤثرة. تستخدم القصيدة تمثيلات رمزية لشخصيات كالأم والأب والإخوة، وتقدم سرداً عاطفياً مشحوناً للماضي من خلال تصوير الأماكن والأشياء. لا يستكشف هذا التحليل البنية الموضوعية للقصيدة فحسب، بل يتناول أيضاً أسلوب و الطريقة التي يصف بها أربيل ، مُقيماً تأثير اهتمامها بالفنون البصرية على لغتها الشعرية. وبناءً على ذلك، يُدرس ديوان "قصرنا القديم" شكلاً ومضموناً، ويُقدم كمثالٍ يُمثل الأعمال التي تتناول موضوع الذاكرة في الشعر التركماني من حيث جودتها الأدبية. في القصيدة، تُسحّضر الذكريات من خلال قصر قديم كان يُسكن في الماضي. كل زاوية من زوايا القصر تحمل ذكرى للشاعرة؛ فصمت المنزل، والأحبة الذين رحلوا مع مرور الزمن، وآثار الطفولة تُشكّل المواضيع الرئيسية في القصيدة.

الكلمات المفتاحية: نسرين أربيل، الشعر التركماني، التحليل الشعري، الشاعرات.

¹ طالبة ماجستير، جامعة صلاح الدين ، كلية اللغات ، قسم اللغة التركية elaf.anwar@su.edu.krd

² جامعة صلاح الدين ، كلية اللغات ، قسم اللغة التركية goran.shokor@su.edu.krd

Nesrin Erbil'in "Eski Konağımız" Şiirin İncelenmesi

Elaf Salar Anwar
Doç. Dr. Goran Salahattin Şükür

ÖZET

Bu yazı, çağdaş Irak Türkmen edebiyatının önde gelen şairlerinden Nesrin Erbil'in şiir anlayışını ve edebiyattaki yerini incelemektedir. Nesrin Erbil, şiirlerinde millet, özgürlük ve vatan temalarının yanı sıra, çocukluk anıları ve geçmişte yaşadığı acılara da geniş yer vermektedir. Çalışmamız Nesrin Erbil'in Yaralı Kuş kitabında yer alan Eski Konağımız adlı şiirine odaklanmaktadır. Şair, Eski Konağımız adlı şiirinde çocukluk anılarına duyduğu özlemi, aile fertlerine dair anıları ve eski evin her köşesinde gizlenen duyguları etkileyici imgeler aracılığıyla dile getirir. Eserde, anne, baba ve kardeş gibi karakterler sembollerle ifade edilerek, mekânlar ve nesneler üzerinden geçmişe yönelik duygusal bir anlatım kurulmuştur. Bu incelemede, şiirin tematik yapısının yanı sıra Erbil'in betimleyici anlatımı da ele alınmakta; sanatçının resimle olan ilgisinin şiir diline olan katkısı değerlendirilmektedir. Dolayısıyla Eski Konağımız hem yapısal hem de içerik yönünden çözümlenerek, Türkmen şiirinde anı temalı eserlerin edebi nitelikleri açısından bir örnek olarak sunulmaktadır. Şiirde, bir zamanlar yaşanmış eski bir konak üzerinden hatıralar canlandırılır. Konağın her köşesi, şair için bir hatıra barındırır; evin sessizliği, zamanla yitip giden sevdikler, çocukluk izleri şiirin ana temalarını oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Nesrin Erbil, Türkmen Şiiri, Şiir Tahlili, Kadın şairler.

GİRİŞ

“Irak Türkmen Edebiyatı Anadolu'nun bağrından kopup yüreğini aklını ve hayallerin orada bırakan şairlerle dolu bir edebiyattır” (Şükür, 2025:696). Bu edebiyatın önde gelen temsilcilerinden biri de Nesrin Ata Erbil'dir. Nesrin Ata Erbil, 19 Eylül 1939'da Irak'ın Erbil kentinde dünyaya gelen önemli bir Türkmen şairidir. “Erbil, Irak'ın bir parçası olup tarihin en eski şehirlerinden biri olarak bilinir. Kültürel tarihî, sosyal yaşamı, geniş coğrafyası ve eski yapıtları ile birçok milletlerin ve etnik grupların dikkatini çekmiştir” (Tevfik, 2025: 673). Nesrin Erbil'in babası, Ata Reşit Bey, edebiyat alanında saygın bir isim olup, Erbil'in sanat ve edebiyatla iç içe büyümesine büyük katkı sağlamıştır. Çocukluk yıllarında geçirdiği bir hastalık nedeniyle okul hayatına ara vermek zorunda kalsa da babasının geniş kütüphanesi sayesinde kendini geliştirme fırsatı bulmuştur. Türkçeyi kendi çabalarıyla öğrenen Erbil, daha sonra Arapça ve İngilizce dillerinde de yetkinlik kazanmıştır. Nesrin Erbil'in yabancı dile karşı ilgisi onu Almanca öğrenmeye sürükler ve bu dil konusunda da uzun süre kurslara katıldıktan sonra bu dili de öğrenmiştir. Farklı dillerdeki becerileri onun şiirlerinde de son derece olumlu etki bırakmıştır.

Nesrin Erbil 1960 sonrasında, Irak'ta gelişen serbest şiir alanında önde gelen temsilcilerinden biri olarak büyük ilgi çekmiştir. (Erbil, 2019:140). Serbest şiirin Irak Türkmen Edebiyatında ortaya çıkması konusunda kimi şair ve yazarlarımız sert tutum gütmelerine rağmen, bu şiir türü ilerlemiş ve dünya şiirine ayak uydurabilmiştir. Devamında ise zamanla sert tutumu olan edebiyatçıların kimisi, kendi görüşlerini değiştirmek zorunda kalmıştır. Bu dönüşüm eyleminde Nesrin Erbil'in şiirlerinin büyük bir rolü olmuştur.

Birkaç yönlü bir sanatçı kişiliğine sahip olan Nesrin Erbil, aynı zamanda ressamdır. Bugün onun pek çok yağlı boya tablosu Kerkük, Musul ve Erbil'deki birçok evin duvarlarını süslemeye devam etmektedir. (Pamukçu, 1990:7) söz konusu ressamlık yeteneği şiir satırlarında da etkisi olmuştur. Onun birçok şiiri adeta resim tablosu gibi detaylar ve renkler ile doludur. Bir ressam gözüyle manzaralara bakıp bir şair diliyle şiir yazmak ise onun özelliklerinden biridir.

Nesrin Erbil ilk şiirini 1950 yılında Kerkük'te çıkarılan Türkçe-Arapça bağımsız *Beşir* Gazetesinde yayımlamıştır. Daha sonra şiirlerini, 1961 yılında Bağdat'ta çıkan müstakil Kardeşlik dergisinde yayımlamaya başlamıştır. Bu durum 1974 yılının ortalarına kadar, yani evlilik hayatına adım attığı yıla kadar sürmüştür. (Terzibaşı, 2007:216)

Nesrin Erbil, her vezinde şiir yazmış ancak çoğunlukla hece ve serbest şiir biçiminde eser vermiştir. Onun şiirleri çok samimi, cana yakın ve güzeldir. Yurt, halk özgürlük ve birlik anlamları başlıca temel yapılarıdır (Şakir, 2008:105). Şiirlerinde hiçbir zaman halk ve vatanını unutmamıştır. Bu yüzden de kendi anılarından hareketle kendi halkını tanıtmaya ve yaşadığı ortamı açıklamaya çalışmıştır. Halkının yaşadığı sorunları eleştirel bir dil ile aktarmaya çalışırken milletin kahramanları ve tarihinden de söz etmiştir. Toplumcu olması sebebiyle "Sanat toplum içindir." sözünden yola çıkarak şiirler yazan Nesrin Erbil, Irak Türkmen edebiyatında etkili olmuştur. Salah Nevres, Abdulhalik Bayatlı ve Abdüllatif Benderoğlu gibi şairler de Erbil'in temsilcisi olduğu bu edebi tarzı benimsemişlerdir. (Salim, 2014:22) Ata Terzibaşı *Erbil şairleri* adlı kitabında Nesrin Erbil'i Türkmen çağdaş şairlerinin öncülerinden biri olarak bahsettikten sonra şiirlerindeki içerikleri şu şekilde açıklamıştır:

“Şiirlerinde baba yurdu Erbil, anayurdu Kerkük'ü ve mensubu bulunduğu millet ve kahramanları anarak coğrafi iklimi bazen fazlaca

genişletir. Bu konuda Kerküklü şair Necmettin Esin’le etkilendiğini sandığımız Nesrin, şekil ve üslup bakımında Orhan Veli Kanık ve Cahit Sıtkı Tarancı’yı izlemiştir.” (Terzibaşı, 2007:219).

Nesrin Erbil Türkiye’ye yerleşmeden önce her yıl yaz döneminde iki üç ay Türkiye’de kalıp daha sonra tekrar Bağdat’a dönerdi (bu dönemde İstanbul- Bağdat arasında birçok yolculuk yapmıştır). 2003 yılından sonra Türkiye’ye yerleşen ve birkaç yıl sonra da T.C. uyruğuna geçen Erbil, Bilkent Üniversitesi mütevelli heyeti başkanı rahmetli Prof. Dr. İhsan Doğramacı’nın desteğiyle Bilkent Üniversitesi’nin kütüphanesinde uzman olarak göreve başlar. Daha sonra Doğramacı tarafından kurulan İhsan Doğramacı Erbil Vakfında genel sekreter olarak aktif göreve getirilmiştir (Salim, 2014:14).

Nesrin Erbil’in şiirleri ve edebi anlayışı üzerinde birçok akademik çalışma bulunmaktadır. Şair, kullandığı dil ve işlediği konular itibariyle insanı odak noktası olarak kabul ederken yaşanan gerçeklerin dili olabilen bir gayretin adı olmayı başarır. Yaşanmışlıkların daha da anlamlandırıldığı anılar dünyasında var olana özlemin sıklıkla dile getirildiği şiirlerde geçmiş ve gelecek arasında kurulmak istenen bağın kutsanmış bir sembol gibi ifade edildiği görülmektedir. (Serpil, 2017:10)

Nesrin Erbil’in henüz ayrıntılı biçimde incelenmemiş şiirlerinden biri “Eski Konağımız” adlı şiirdir. Bu şiir onun çocukluk hayatı ve dönemini ele alan eserlerinden biridir. Şiir, geçmişe duyulan derin özlem ve anılara sıkı bağlılığı konu alır. Şair, eski konağı ve orada yaşanan hatıraları mekan imgeleri aracılığıyla zenginleştirerek okuyucunun zihninde canlı bir resim çizer. Bahçe, kapı, avlu, merdiven ve solmuş karanfiller gibi somut imgelerle aile yaşamının sıcaklığı ve kaybedilen değerler ön plana çıkarılır. Şiirde özellikle hasret, acı, sevgi ve unutulmaz anılar iç içe geçer. Duygusal bir atmosferde kaleme alınan şiir,

okuyucunun geçmiş ile şimdiki zaman arasında bir bağ kurmasını sağlar; geçmişin sevgi dolu ve sıcak günlerinin artık sadece anılarda yaşadığını, ancak bu anıların ruhu sarmaya devam ettiğini hissettirir. Şiirin dili akıcı ve samimidir; mecazlar ve kişileştirme gibi edebi araçlar kullanılarak duygusal yoğunluk artırılmıştır.

Çalışmamızda söz konusu şiirin içerdiği imgeler ve betimlemelerden hareketle incelendikten sonra üslup açısından da ele alınmaktadır. Çalışmamızın amacı şiirin edebi değeri ve önemini inceleyip Nesrin Erbil'in çocukluk hayatına karşı bakışı ortaya koymaktır.

1. İmgeler ve Betimlemeler

Nesrin Erbil'in şiirinde dikkat çeken belirgin bir özellik, imgelerin yerinde ve anlamı derinleştirecek biçimde kullanılmasıdır. Bu sayede, şiirdeki duygular ve temalar daha etkili biçimde yansıtılır.

“İmge, zihinlerde kurulan resimler ve görüntüler olup şiirin anlamını, yapısını etkileyen, şiire farklı bakış açıları kazandıran bir kavramdır. İmgenin oluşumunda şairin dış dünyaya ait gözlemleri, sanatçı duyarlılığı, hayal gücü, nesneler arasında kurduğu bağıntılar ön plandadır.” (Karabulut, 2015:65)

Eski konağımız adlı şiirinde çocukluğu ve geçmişindeki özel ve mutlu anılarını hatırlatacak mekan ve nesne imgelerini şiir boyunca sıklıkla kullanmıştır. Şiirin ilk mısralarında evin birçok bölümünden bahsederek her birinin ayrı özelliklerine değinmiştir. Şair için evin her parçası özel sayılmaktadır. Aşağıdaki şiirde geçen “bahçe, kapı, avlu, merdiven, solmuş karanfil, duvar ve ağaç” gibi kelimeler, mecaz anlamlar yüklenerek okuyucunun zihninde etkileyici bir görüntü oluşturur ve şairin duygularını yansıtmada önemli bir rol oynar.

Bahçe kapısının solmuş tahtasına

Titrek harflerle yazılar yazılmış

Avluda anıların ayak izleri

Merdivenlerde inip çıkan hatıralarım

Bahçede çocukluğumun gizleri

Solmuş babamın ektiği karanfiller

Duvar kenarlarında silik hatıra yazılarım

Ağlıyor ağaçlarda ismimin ilk harfleri

(Erbil, 2019:140)

Şair için bahçenin kapısı geçmişe doğru açılan bir kapıdır. Kapının eskimiş ve yıpranmış olması kaybolan zamana işaret etmektir. Bu yüzden de şair evin kapısı için solmuş sıfatını kullanmaktadır. Ayrıca geçmişte bahçedeki duvarda yazılmış ancak zamanla artık solmuş yazılardan da bahseder. Bir zamanlar çocukken yazmış olduğu bu yazıların artık net görünmemesi de hatıraların silikleştiğini yani anıların zamanla netliğini kaybetmesi, ayrıntılarının unutulmaya başlaması veya belirsizleşmesi ve sonunda unutulmaya başladığını gösterir. Ağaçların gövdesinde ise kazılmış olan isminin ilk iki harfi de geçmişten bir iz sayılır. Merdivenlere bakınca da bir zamanlar insanların evdeki coşku ve hareketini hatırlayıp artık sessiz bir evden başka bir şey ortada kalmadığını vurgular. “Merdiven” de şiirde bir geçiş alanı olmanın ötesinde, içsel bir yolculuğun mekânı ve geçmişle bugün arasında gidip gelen anıların sahnesi hâline gelir. Bu şekilde, şiir sıradan bir ev unsuruna bile anlam ve derinlik katarak, okuyucunun zihninde hem görsel hem de duygusal bir dünya inşa eder. Merdiven, Zamanlar, duygular, anılar ve zihin katmanları arasında bir geçiştir.

Şair için bahçe geçmişini hatırlatan özel bir alandır. Çocukluk hatıralarının büyük bir kısmı bahçedeki nesnelere bakınca fikrinde canlanır.

Diğer taraftan da onu babasını hatırlatan solmuş karanfilleridir. Babasının yokluğunda artık sulanmamış karanfiller şair için babasının yokluğunu hatırlatır. Nesrin Erbil'in "solmuş karanfiller" ifadesini "kurumuş karanfiller" yerine tercih etmesi, bilinçli bir tonlama ve duygu yönelimi olarak görülebilir. "Kurumuş karanfiller", tüm canlılığını yitirmiş, geri dönüşü olmayan, kesin bir sona işaret ederken; "solmuş karanfiller" ifadesi, canlılığını büyük ölçüde kaybetmiş olsa da hâlâ geçmişten izler taşıyan, silik de olsa eski güzelliğini yansıtan bir hâli betimler. Bu tercihle birlikte, avludaki karanfiller de yalnızca fiziksel birer bitki olmaktan çıkarak zamanın geçişine ve babanın vefatına tanıklık eden anlam yüklü nesnelere dönüşür. 'Solmak' fiili, şiirde yer alan birçok nesne için benzer bir anlamla yorumlanabilir.

Şu duvara dayalı olan

Babamın bastonu mu,

Sanki kabası hala ılık

Avluda kopan tespihlerini tanelerini arıyorum

Bulamayacağım

Biliyorum

(Erbil, 2019:140)

Şair her şeyden önce babasının hatıralarıyla karşılaşmaktadır. Baston, babasının varlığı ve hatırasını gösteren bir nesnedir. Bastonun hala duvara dayalı babanın şairin kalbinde yaşadığını gösterir. Duvar, geçmişte yaşanmış olayların sessiz tanığıdır. Bastonun dayalı olduğu yer

olması, orada bir zamanlar hayatın sürdüğünü, babanın varlığını simgeler. "Kabası hala ılık" ifadesi ise, mecaz anlamında babasının yokluğunun hala yeni olup zihninde sanki biraz önce oradaymış gibi bir his verdiğini gösterir. Baba ailenin merkezi sayılır ve onun bastonun düşmemesi ve duvara dayalı olarak durması bir aile temelini ayakta olmasını gösterir. Babanın kopan tespih taneleri de aile üyelerini temsil etmektedir. Bir zamanlar bir bütünü teşkil eden ve birbirlerine bağlı olan ailenin üyeleri kopmuş bir tespih gibi birbirlerinden ayrılmıştır. Bu olay şair için kabul edilebilir bir durum değildir. Henüz buna inanmadığı için tespih tanelerini arıyor. Onları bulamayacağını bilmesine rağmen ailenin tekrar yan yana olmasını umuyor.

Avlu, evin dış tarafında yer alan, fakat evle bağlantılı ve sınırları belli olan açık bir alanı ifade eder. Şiirde ise "avlu" kelimesi, fiziksel anlamının ötesinde geçmişe dair anıların ve izlerin toplandığı, hatıraların muhafaza edildiği bir mekânı simgeler. Avlu, geçmişe ait izleri barındıran, fakat artık "sararmış, terkedilmiş" haliyle şiirin hüznü dolu ve nostaljik havasını güçlendiren bir mekândır. Şair için, geçmişle bugünü duygusal olarak buluşturan, anlam yüklü bir alan niteliği taşır.

Sararmış, terkedilmiş

Bir köşede, okunmamış kitapların

Gözlüğünün bir camı eksik

Eksilen bir tek o mu, değil

Evin havasında

Sevgi, sıcaklık, aşk, merhamet eksik

Bize bir zamanlar can katan

Ruhu eksik

(Erbil, 2019:140)

Şair evin içinden bahsederken yer yer eksikler ve ruhsuzluk ile karşılaşmaktadır. Onun için ev sadece bir nesne değildir. Ruh sahibidir ve evdeki insanlar evi terk edince artık evin ruhu da kaybolmuş sayılır. Bir köşede okunmamış kitapları görürken bir gözlüğün tek bir camı olduğunu görür. Bir camı eksik olan gözlük mecaz olarak sahibinin artık söz konusu evde olmadığı ve gözlüğün tamir edilmeden bırakıldığını gösterir. Tamir edilmemiş bir gözlük şairin gözünde bir eksik sayılır. Ancak asıl eksik evin ruhundadır. İçinde artık kimsenin yaşamadığı bu evde ne sevgi ne sıcaklık ne aşk ve ne de merhamet var. Eksik” ifadesinin yukarıdaki dizelerde art arda kullanılması, şiirdeki duygusal boşluğu ve yitip giden değerleri etkili bir biçimde yansıtarak, şiirin hüznü atmosferini derinleştirir. Nesrin Erbil’e göre Aile üyeleri bir evden kaybolduğunda ev de artık ruhunu kaybetmiş olur. Eve, evdeki eşyalara ve nesnelere anlam ve ruh kazandıran evin içinde yaşayan insanlardır. Bu örnekte ev vatan olarak ve aile üyeleri de halk olarak tanımlanabilmektedir. Bu dizelerde Nesrin Erbil “vatanını terk eden asil insanlar vatanını ruhsuz bırakır” demek istediği anlaşılabılır.

Kurumuş

Annemin kitap okurken akıttığı gözyaşları

Bütün yastıklar, koltuklar

Şefkatten yoksun

Sanki hiç inmemiş bu basamaklardan

Okşamamış gülleri sularken

Gözleri dalıp gitmemiş

Kapıdan gelecekleri beklerken...

Duvarlar hala ılık

Sisten bir örtü sarmış etrafı

Hatırlar silik

(Erbil, 2019:140)

Yukarıdaki dizelerde belirgin olan ifadelerden biri “sanki” ifadesidir. “Eski Konağımız” şiirinde yer alan “sanki” kelimesi, hem benzetme yapma hem de olasılık belirtme işlevi görür. Bu kelime, şairin duygularını ve izlenimlerini kesin yargılardan uzak, daha çok sezgilere ve duygulara dayalı biçimde yansıtmaya olanak tanır. Böylece okuyucu da aynı belirsizlik ve duygusal derinlik içinde şiiri algılayabilir. Örnek olarak “Sanki hiç inmemiş bu basamaklardan/ Okşamamış gülleri sularken/ Gözleri dalıp gitmemiş” dizeleri yaşanmış olan anıların artık yaşanmamış gibi hissedilmesini ifade eder. Bu, şairin yaşadığı yoksunluk, kopuş ve boşluk duygusunu vurgulamaktadır. Anne gerçek hayatta söz konusu başmaklardan inmiştir ancak vefatıyla artık bu anın yaşamadığı gibi hissedildiği vurgulanır veya ikinci dizede “Okşamak” fiiliyle sevgi ve özen ima edilir. Ancak “sanki” ile birlikte, bu sevgi dolu davranış artık gerçekleşmemiş, eksilmiş gibi gösterilir.

Şiirin devamında Nesrin Erbil annesinden bahseder. Anne onun için şefkat ve sevgiyi simge eden bir karakterdir. Bu duygusallığı onun kitap okurken ağlamasıyla hatırlatmaya çalışır. Şair söz konusu dizede, annesinin duygusal derinliğini ve inceliğini kitap okurken ağlaması üzerinden verir. Bu, hem annenin duyarlılığına hem de evin duygusal atmosferine işaret eder. Ancak “kurumuş” ifadesiyle, bu geçmişe ait sıcaklığın artık kalmadığı vurgulanır. Annenin artık evde yaşamaması ve gözyaşlarının dökülmemesi, duygusal boşluğu göstermektedir.

Onun yokluğu evdeki tüm merhametin gittiği anlamına gelir. Anne evde yalnızken, evdeki gülleri sularken aile üyelerinin teker teker kapıdan gelmesini bekler ve beklerken de fikirler ve endişelere dalar. Ancak artık onun evde olmaması hissedilir. Hiçbir zaman basamaklardan inmediği ifadesi de annenin uzun zaman yokluğu anlamına gelir. Evin sakinliği, huzuru ve rahatlığını da simgeleyen öğeler yastıklar ve koltuklardır. Ancak içinde kimsenin yaşamadığı bu evde artık rahatlık ve huzur da yok. Bu da mutluluğun eksikliğini vurgulayan başka bir ifadedir.

Bu bölümün son mısrasında ise hatıraların etrafta silik olması ve etrafın sisler ile sarmış olması mecaz olarak geçmiş anılarının zamanla artık belirsizleşmesini ve ev halkının hatıraların zamanla bulanıklaşması anlamına gelir. Ancak duvarların hala ılık olması da yalnızca fiziksel bir sıcaklık değil; geçmişin hâlâ hissedilen insan sıcaklığı, yaşanmışlık ve sevgi dolu anıları temsil eder. Bir mecaz örneği olarak Duvarların “ılık” olması, onların canlı bir varlık gibi geçmişten bir şeyler taşıdığını düşündürür.

Uzaktan bana doğru koşuyor

Elinde bir cam kelebekle kardeşim

Gözlerimi kapatıyor düşünüyorum

İki gün sonra geri alacağını biliyorum

Seviyorum, okşuyorum, öpüyorum

Onu geri alsa da

Sevgisi eksilmiyor gönlümde

(Erbil, 2019:141)

Şiirin devamında sevdiği diğer bir aile üyesine yani kardeşine değinir. Kardeşi ona bir cam kelebek verir ve iki gün sonra cam kelebeğini tekrar alacağını bilmesine rağmen onu sevdiğini vurgular. Cam kelebek kırılganlığı, geçiciliği ya da hassas, parlaklık ve güzelliğini simgeleyen bir nesne olarak tanımlanabilir. Kelebeğin ömrü kısa olduğu için geçiciliği ve kısılalığa işaret etmektedir. Şair kardeşi ile olan çocukluk anıları gibi cam kelebeğin de bir süre sonra kırılıp kaybolacağını düşünüyor ancak söz konusu anılar ve sevgiler ne kadar eskileşse ve uzaklaşsa da değerinin azalmayacağı ve baki kalacağını vurgular.

Büyüyor, genişliyor, devleşiyor

Çılgık çılgıya sarıyor beni hatıralar

Kuşlar, ağaçlar güller

Solmayan sevgiler

Eskimeyen anılar

Ölmeyen sevgililer

Yasemin, hanımeli kokuları

Saçlarımı okşayan eller

Alnımı ısıtan buseler.

Uçuşan kelekleri

Yakalamak için koşuyorum

Bahçe kapısına çarpıyor başım

Her şey acı gerçeğe dönüyor

(Erbil, 2019:141)

Şair kendini hatıraları arasında hapsedilmiş gibi görür. Hatıralar onu sardığı ve gittikçe etrafında büyüyüp devleştiklerini söyler. Yaşadığı yeni hatıralar sayesinde, hayat onun için zamanla unutulmaz bir anlam kazanmıştır. Solmayan sevgiler, eksilmeyen anılar ve ölmeyen sevgililer, saçlarını okşayan eller ve alına öpücükler onun için her biri taze ve canlıdır.

Kelebekler, narin, hafif ve zarif varlıklar olarak bilinir ve kısa ömürlü olmaları ve geçici güzellikler, değişim ve dönüşüm sembolüdür. Uçuşan kelebekler, şiirin genel havasında, geçmişten geriye kalan tatlı, narin ve kolayca kaybolan anılar ya da kıymetli, ulaşılması güç mutluluklar olarak düşünülebilir. Şairin “yakalamak için koşması” ise, bu değerli duyguları ve anıları tekrar hissetme, onları yeniden yaşama isteğini ve arzusunu yansıtır. Böylece, şiirde geçmişle kurulan duygusal bağ ve o anların özlemi güçlü biçimde ortaya çıkar.

Ancak hayal dünyasında ve çocukluk hatırlarına dalmışken bir anda hayalindeki kelebeklerin arkasından koşarken başı bahçe kapısında çarpar. Bahçe kapısı bu şekilde mecaz olarak hayal dünyası ve gerçekten halihazırda yaşanan dünya arasında bir geçiş kapısıdır. Şair acı gerçek dünyaya tekrar dönmekle beraber her şeyin geçtiği ve tekrar yaşanmayacağını anlar. Şair halihazırda yaşadığı hayatta mutlu değil ve aile evindeki çocukluk dönemine dönmek ister. Bu yüzden de yaşadığı mevcut hayatından acı gerçek olarak bahseder.

Bakıyorum, arıyorum

Düğümleniyor boğazım

Kesik hıçkırıklarımda

Annem, babam kardeşlerim

Neşemiz, sevincimiz, gülüşlerimiz acımız

Ve sıcacık konağımız

Hatırlar ah yakıyor içimi

Her şey geri dönse diye yalvarıyorum

Ağlıyor

Ağlıyorum.

(Erbil, 2019:141)

Şair gerçek dünyaya dönünce acı çeker ve çocukluk mutluluğunun hasretini yaşamaya başlar. Boğazının düğmelenmesi ve kesik ağlamalar onun geçmiş anılarına karşı yaşadığı acı ve hasret dolu duygularını göstermektedir. Bu duygular anlatılmayacak kadar güçlüdür. Şair eski hayatının tekrar yaşanması ve aile evinin mutluluğunun dönmesi için ağlayıp yalvarır ve teker teker mutluluk sebeplerini tekrar saymaya başlar. Annesi, babası, kardeşleri, neşeleri, sevinçleri, gülüşleri ve acıları bile onun için değerlidir.

2. Üslup incelemeleri:

Söz konusu şiir kafiye ve ölçü gibi geleneksel şiir kurallarına bağlı kalmadan ve serbest şiir anlayışıyla yazılmıştır. Bu yüzden de herhangi bir beyit, dördlük, bent, kafiye veya rediften bahsetmek mümkün değildir. Şiir iç konuşma şeklinde ilerliyor ve şair yaşadığı anları ve düşüncelerini şiirinde doğrudan okuyucuya aktarır.

Şiir 5 ana bölüme ayrılabilir:

- Giriş (Hatıraların mekanla bütünleşmesi): Bahçe, kapı, avlu, duvar gibi fiziksel nesnelerle geçmişin izleri anlatılıyor.

- Anıların yoğunlaşması: Kayıplar ve eksiklikler vurgulanıyor, babanın bastonu, tespih taneleri, annenin gözlüğü gibi detaylar üzerinden duygu derinleşiyor.
- Kardeşin cam kelebeği: Çocukluk anılarının geri dönüşüyle kısa bir umut hissi yaratılıyor.
- Gerçekle yüzleşme: Anıların büyümesi ve yoğunlaşması sonucu geçmişe duyulan özlem artıyor.
- Sonuç (Hüzün ve Kabul): Gerçeklik anı, her şeyin geri gelmeyeceği fark ediliyor ve ağlama eylemiyle son buluyor.

Şiirin satırları duygusal, somut ve soyut imgelerden oluşmaktadır. Şiirde yoğun acı, hasret dolu ve geçmişe özlem hislerini uyandıran ibarelere rastlanmaktadır. Örneğin, dizelerde acı ve sıkıntıyı hissettiren ibarelere rastlanmaktadır:

“Sararmış, terkedilmiş”,

“Şefkatten yoksun, Ağlıyor ağaçlarda ismimin ilk harfleri”

“Düğümleniyor boğazım / Kesik hıçkırıklarımda”

Aşağıdaki örnekler de geçmişe özlem hissini okuyucuda uyandırmaktadır.

“Bahçede çocukluğumun gizleri”,

“Bize bir zamanlar can katan / Ruhu eksik”,

“Neşemiz, sevincimiz, gülüşlerimiz acımız / Ve sıcacık konağımız”

Ayrıca, çeşitli edebi sanatlar kullanılarak duygusal yönler güçlendirilmiştir. Çalışmamızın devamında ise bu edebi sanatlara değinilecektir.

2.1. Teşhis

Şiirde bulunan edebi sanatların örneklerinden biri teşhis (kişiselleştirme) sanatıdır. Teşhis edebi sanatının örnekleri birçok mısra da gözükmektedir.

“Ağlıyor ağaçlarda ismimin ilk harfleri” örneğinde şair insana özgü bir özellik olan ağlamak duygusunu ağaçta çizilmiş olan harfler için kullanmıştır.

Ayrıca “Avluda anıların ayak izleri” ve “Merdivenlerde inip çıkan hatıralarım” iki örnekte de aynı şekilde insanlara özgü olan ayak izleri ve yürümek hatıralar için kullanılmıştır.

“Çığlık çığlığa sarıyor beni hatıralar” dizesinde, hatıralara insana özgü bir davranış olan “çığlık çığlığa sarmak” eylemi yüklenmiştir. Bu kişileştirme sayesinde, hatıralar sıradan anılar olmaktan çıkarak canlı, güçlü bir varlık gibi şairi çaresiz bırakmaktadır. Böylelikle şiirin duygu yoğunluğu derinleşirken, dramatik etkisi de güçlenmektedir.

2.2. Mübalağa

Şiirin başka bir bölümünde ardı ardında kullanılan “Solmayan sevgiler”, “Eskimeyen anılar”, “Ölmeyen sevgililer” üç örnekte de mübalağa edebi sanatı kullanılmıştır. Mübalağa edebi sanatı bir duygu ve olayı gerektiğinden daha büyük ve önemli göstererek duygusal yönünü güçlendirmek amacıyla gayet iyi kullanılmıştır.

2.3. İstiare

"Sisten bir örtü sarmış etrafı" örneğinde ise istiare edebi sanatı sayılabilmektedir. Söz konusu örnekte sis etrafı sarmış olan bir perdeye benzetilmiştir. Sis, görme alanını engelleyen, her şeyi kaplayan bir doğa olayıdır; örtü ise bir şeyi kapatıp gizlemek için kullanılan nesnedir.

Nesrin Erbil, sisin çevreyi kaplamasını bir örtüye benzeterek, ortamın gergin, kasvetli ve belirsiz olduğu izlenimini vermeye çalışmaktadır.

"Hatırlar ah yakıyor içimi" örneğinde de eski hatıralar insanın içini yakan bir ateşe benzetilmiştir. Hatıraların insanın içini yakması, geçmişte yaşanmış olan dertler, acılar ve özlemlerin insanı duygusal olarak ciddi bir şekilde etkilediğini gösteren güçlü bir benzetme örneğidir.

2.4. Asonans

Ses tekrarları da şiire içsel bir ritim kazandırmaktadır. Örnek olarak "Eksik" kelimesinin farklı dizelerde kullanılması eksilme ve kayıp duygusunu güçlendiriyor. Ayrıca şiirde asonans (aynı ünlü harfin ahenk oluşturacak şekilde tekrar edilmesi) örnekleri bulunmaktadır. Asonans örneği de aynı şekilde şiirde içsel bir ritmin oluşmasına sebep olmuştur. Şiirin genelinde, özellikle "a", "e" ünlülerinin tekrarına dayalı asonans örnekleri bulunmaktadır. Bu ünlüler, şiire duygusal bir ritim kazandırarak okuyucunun hislerini derinleştiriyor. Örnek olarak aşağıdaki dizelerde "a" Ünlüsünün tekrarı söz konusudur:

Bahçe kapısının solmuş tahtasına"

Ağlıyor ağaçlarda ismimin ilk harfleri"

Hatırlar ah yakıyor içimi"

Annem, babam, kardeşlerim"

Aşağıdaki örneklerde ise "e" Ünlüsünün tekrarı gözükmektedir:

Elinde bir cam kelebeğe kardeşim"

"Kapıdan gelecekleri beklerken"

"Her şey geri dönse diye yalvarıyorum"

Ayrıca, şiirin bazı dizelerinde eklerin benzerliği veya tekrarı, ritmik bir yapı oluşturmuştur. Serbest ölçüyle yazılmış olması nedeniyle bu tekrarlar kafiye olarak değerlendirilmez, ancak şiirin ahengini güçlendirir. Bu duruma örnek olarak, şimdiki zaman ekinin aynı mısırda tekrarlanması verilebilir:

“Uzaktan bana doğru koşuyor

Elinde bir cam kelebekle kardeşim

Gözlerimi kapatıyor düşünüyorum

İki gün sonra geri alacağını biliyorum

Seviyorum, okşuyorum, öpüyorum”

Bu dizelerde "-yor" ekinin yinelenmesi, şiire akıcılık ve ritmik bir uyum kazandırmaktadır. Şimdiki zaman çekim ekinin tekrarlanmasından oluşan ritim örneklerinden biri de aşağıdaki örnekte gözükmetedir:

Yakalamak için koşuyorum

Bahçe kapısına çarpıyor başım

Her şey acı gerçeğe dönüyor

Bakıyorum, arıyorum

Düğümleniyor boğazım

Başka bir örnekte ise çoğul ekinin ritmik tekrarı dikkat çekmektedir. Bu dizelerde "-lar" ekinin ardışık kelimelerde kullanılması, şiire ahenk ve bütünlük kazandırmaktadır:

Çığlık çığlığa sarıyor beni hatıralar

Kuşlar, ağaçlar güller

Solmayan sevgiler

Eskimeyen anılar

Ölmeyen sevgililer

Yasemin, hanımeli kokuları

Saçlarımı okşayan eller

Alnımı ısıtan buseler.

Bu yapı, şiirin ses akışını güçlendirerek okurun duygusal yoğunluğu daha derinden hissetmesini sağlar.

Şiirde mekan betimlemeleri ve fiziksel nesneler yoğun bir biçimde kullanılarak güçlü bir görsellik oluşturulmuştur. Bahçe kapısı, solmuş tahta, baston, gözlük, kitap, tespih taneleri, avlu ve merdivenler gibi unsurlar, okuyucunun zihninde somut ve duygusal bir sahne canlandırır.

2.5. Betimleme

Ayrıca, insan figürleri belirgin biçimde nesnelerle ilişkilendirilerek anlatım güçlendirilmiştir:

Baba → Baston, tespih taneleri

Anne → Gözlük, kitap, gözyaşı

Kardeş → Cam kelebek

Bu nesneler, karakterlerin varlığını ve onların hatıralarla bütünleşen izlerini simgeler. Böylece şiirde kayıp duygusu, yalnızca soyut bir his olarak değil, fiziksel varlıklar aracılığıyla da derinlemesine hissettirilir.

2.6. Tekrir

Tekrir eserde kasdedilen manayı vermek için en güçlü ve önemli kelimeyi birkaç defa tekrar etmektir ki bundaki fayda, aynı sesin kulak

üzerine art arda gelişyle o kelimenin dinleyenin zihninde yerleşmesi ve böylece aranılan tesirin oluşmasıdır (Eliacık, 2014:4). Nesrin Erbil de bu edebi sanattan şiirinde birçok yerde yararlanmıştır. Eksik, ağlıyor, hatıra ve sevgi bunun örneklerinden sayılmaktadır. Aşağıdaki dizelerde eksik kelimesini tekrarı hem fiziksel eksiklik hem de manevi boşluğu vurgulanıyor.

Gözlüğünün bir camı eksik

Eksilen bir tek o mu, değil

Evin havasında

Sevgi, sıcaklık, aşk, merhamet eksik

Bize bir zamanlar can katan

Ruhu eksik Kurumuş

Başka bir örnek ağlıyor fillidir. Şiirde “ağlamak” fiilinin tekrarı, yalnızca bir sözcük tekrarından ibaret değil; şiirin duygusal atmosferini kuran ve derinleştiren bir tekrar sanatı örneği olarak işlev görüyor. “Ağlıyor” ve “Ağlıyorum” formlarının peş peşe kullanımı, ses ve ritim açısından da okuyucuda duygusal bir yoğunluk yaratır.

Ağlıyor ağaçlarda ismimin ilk harfleri

Her şey geri dönse diye yalvarıyorum

Ağlıyor

Ağlıyorum

Şiirde “sevgi” kelimesi de doğrudan veya türevleriyle birlikte birkaç kez geçmektedir:

Evin havasında

Sevgi, sıcaklık, aşk, merhamet eksik

Sevgisi eksilmiyor gönlümde

Solmayan sevgiler

Şiirde sevgi aileyi bir arada tutan temel bağ olarak konumlandırılmıştır. Her tekrar, sevginin zamanla eksilmediğini, hatta yoklukta daha da anlam kazandığını vurgular. "Sevgi" kelimesinin tekrarı sadece bir duyguyu değil, aynı zamanda anılar, ait olma hissi ve kayıp duygusunu da yansıtır. Bu kelime üç farklı anlamda (eksiklik, bağlılık ve kalıcılık) kullanılarak şiirdeki duygusal değişimi gösterir.

Sonuç

Bu makalede, çağdaş Irak Türkmen edebiyatının önde gelen kadın şairlerinden biri olan Nesrin Erbil'in şiir anlayışı, edebi kimliği ve Eski Konağımız şiiri üzerine yapılan incelemeleri ele alınmıştır. Şairin eserleri sadece kendi özel hayatı değil, Irak Türkmen halkının toplumsal hafızasından da öğeler içermektedir. Ele alınan şiir örneğinde de bunun özellikleri gözükmemektedir. Şair kendi çocukluk hayatı ve ailesi ile ilişkisinden bahsederken Irak Türkmen halkının geleneksel aile ilişkisi ve yaşam tarzından da örnekler vermiştir. Bu durum, onun eserlerini bireysel olmaktan çıkararak, toplumsal bir eser haline getirmektedir.

Şiirin incelenmesi sonucunda, şairin geçmişe duyduğu özlem, mevcut hayatındaki yalnızlık ve gurbetin getirdiği zorlukların yanı sıra, iç dünyasının derin meseleleri de açığa çıkmıştır. Nesrin Erbil'in, vatanından uzakta, gurbet elde yaşadığını göz önünde bulundurup Eski Konağımız adlı şiirini incelediğimizde onun iç dünyasındaki acıları ve

özlemlerini çok daha derinden hissedebiliriz. Şair iç dünyasındaki duyguyu daha doğru bir şekilde okuyucuya aktarmak amacıyla edebi sanatlarından da yararlanmışır. İstiare, Mübalağa ve teşhis gibi edebi sanatlarının şiirde kullanılması hem şairin edebi gücünü gösteren unsurlardır, hem de şiirin duygusal yönünü güçlendirmiştir.

Sonuç olarak Nersin Erbil'in *Eski konağımız* adlı şiiri onun sanatsal şairlik gücünü gözler önünde seren ve aynı zamanda şahsi hayatı ve düşüncelerini açıkça gösteren en başarılı eserlerinden biri sayılmaktadır.

Kaynaklar

Abdulgani, Y. S. (2009). Nesrin Erbil'in şiirlerinde üzüntü. *Journal of the College of Languages*, 20.

Almohammed, A., Kasap, A. H., & Gözütok, T. (2023). Modern Irak Türkmen edebiyatında kadın şairler ve şiirleri.

Eliaçık, M. (2014). Belagat kitaplarında tekrîr sanatının tarif ve tasnifi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(7), 1–7.

Erbil, N. (2019). Yaralı Kuş. Kerkük Vakfı Yayınları.

Şükür, G. S. (2025). Kemal Beyatlı'nın "Cemal'im" ve "Ben Yaşamayı Sevmiştim" şiirlerinin analizi. *Kirkük Üniversitesi İnsanî Bilimler Dergisi*, 20(1), 695 – 713.

Tevfik, N. B. (2025). Irak-Erbil yöresi yerleşim yer adları ve halk bilimi açısından bir değerlendirme. *Kirkük Üniversitesi İnsanî Bilimler Dergisi*, 20(1), 672-694.

Karabulut, M. (2015). İmge ve Cumhuriyet dönemi Türk şiirinde "su" imgesi. *Journal of Turkish Language and Literature*, 1(2), 65–84

Pamukçu. E. (1990) Irak Türkmen Şairlerinden Nesrin Erbil. Reyon Yayınları.

Salim. F. (2014) Nesrin Erbil hayatı ve sanat eserleri, Yüksek Lisans tezi, Ankara, Ankara Üniversitesi

Güler, S. (2017). Yaşam, yapı, izlek üçgeninde Nesrin Erbil şiirlerinin çözümlemesi (Yüksek lisans tezi). Ardahan Üniversitesi.

Güler, S. (2017). Iraklı Türkmenlerin sesi şair Nesrin Erbil. Kültür Ajans Tanıtım ve Organizasyon.

Şakir, M. B. (2008) Irak'ta 20. Asır Türkmen Edebiyatı. Kerkük Vakfı Yayınları.

Terzibaşı A. (2007) Erbil Şairleri. Kerkük Vakfı Yayınları.

Qaybaliyeva, S. (2012). Irak-Türkmen edebiyatında yeni şiirin tarihine bir bakış. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 1(3).